

Tisková zpráva

Zájem politiků o názory občanů a možnosti občanů ovlivnit veřejnou sféru – únor 2017

- ⊙ Co se týče zájmu politiků o názory občanů, naprostá většina (82 %) české veřejnosti si myslí, že o názory lidí se zajímá jen menšina politiků.
- ⊙ 14 % občanů přitom zastává názor, že o názory občanů se nezajímá vůbec nikdo z volených politiků.
- ⊙ Optimističtější na zájem politiků o mínění občanů pohlížejí lidé, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako dobrou.
- ⊙ V rámci možností ovlivňovat veřejnou sféru došlo ve všech oblastech k posunu pozitivním směrem, který je nejpatrnější v oblasti ovlivnění řešení problémů ve své obci či městě.
- ⊙ Také hodnocení možnosti ovlivňovat veřejnou sféru ve všech zkoumaných aspektech souvisí s hodnocením životní úrovně domácnosti respondenta, přičemž lidé s dobrou životní úrovní mají častěji pocit, že mohou veřejnou sféru ovlivnit.
- ⊙ V oblastech ovlivnění řešení problémů ve své obci či městě, dosažení svých oprávněných požadavků a ovlivnění řešení problémů na celostátní úrovni je podíl kladných hodnocení nejvyšší od roku 1997, kdy CVVM tuto otázku pokládalo respondentům zcela poprvé.

Zpracoval:

Lucie Černá

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

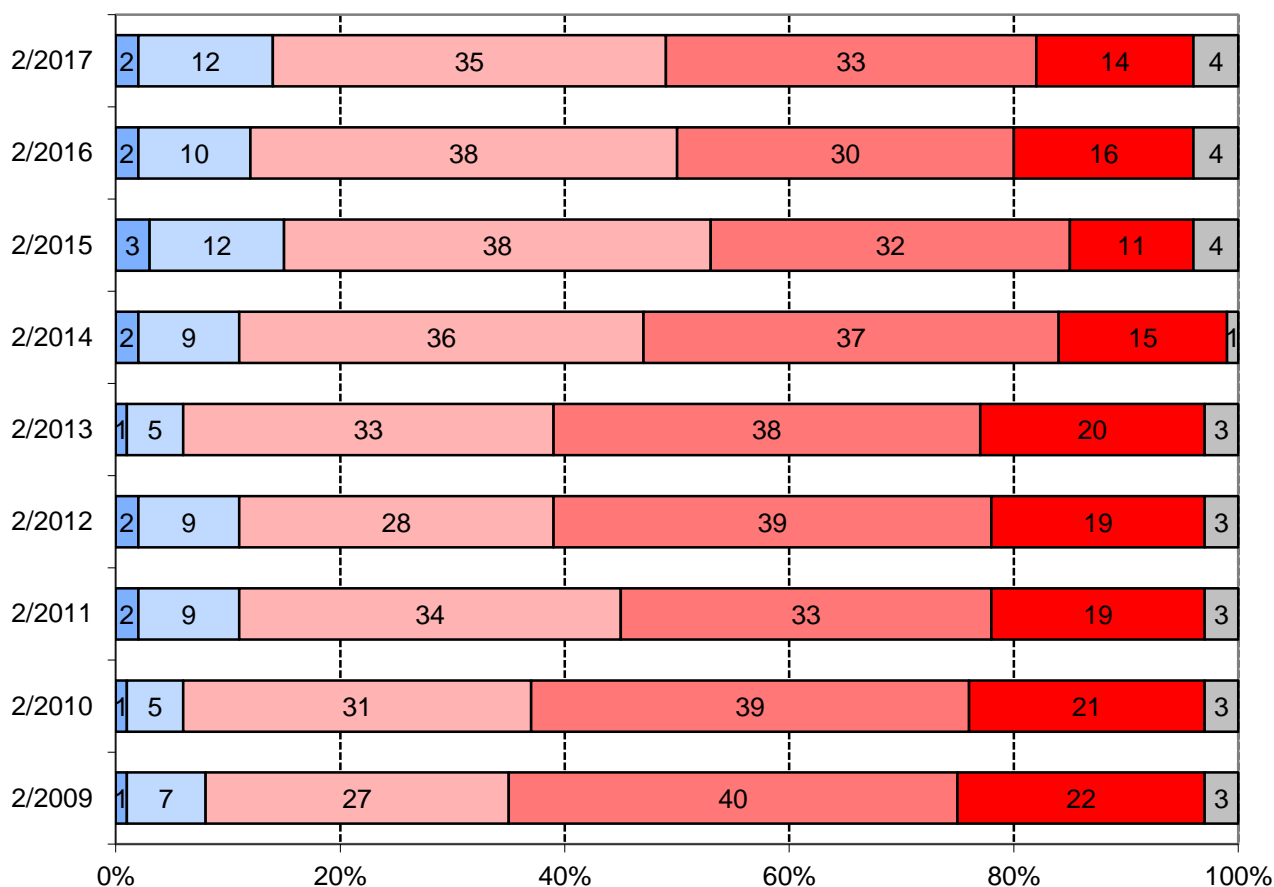
Tel.: 210 310 593

Ve svém pravidelném únorovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění podrobněji zkoumalo, zda si lidé myslí, že se politici zajímají o názory občanů, a zda podle mínění české veřejnosti mají lidé možnost ovlivňovat veřejnou sféru. Při posuzování zájmu politiků o názory obyčejných lidí (viz graf 1) převládá u české veřejnosti skeptický pohled. Naprostá většina odpovědí (82 %) je soustředěna do kategorií odpovědí, které vypovídají o zájmu menšiny politiků, přičemž 14 % občanů zastává vyhraněný názor, že *nikdo* z volených zástupců se nezajímá o smýšlení lidí, třetina respondentů (33 %) si myslí, že je to *naprostá menšina*, a dalších 35 % lidí soudí, že je to *spíše menšina*. Pouze 14 % se přiklání k opačnému názoru, tedy že zájem o mínění lidí prokazuje většina politiků, z toho 12 % si myslí, že je to *spíše většina* politiků a podle 2 % jde o *naprostou většinu*. Názor, že zájem o to, co si myslí obyčejní lidé, mají *všichni* politici, se vyskytoval pouze výjimečně a nezastávalo ho ani 1 % respondentů. Zbylá 4 % respondentů se přiklonila k možnosti *nevím*.

Ve srovnání s minulým šetřením z února 2016 nedošlo v zastoupení jednotlivých kategorií odpovědí ke statisticky významným změnám. Skupina těch, podle kterých se o názory občanů zajímá většina politiků či všichni, je tedy srovnatelně velká jako v letech 2015 a 2016, obdobně skupina skeptiků, kteří si myslí, že o smýšlení lidí se zajímá pouze menšina volených politiků či nikdo z nich. Zároveň je v dnešní době nižší podíl respondentů, kteří jsou přesvědčeni o zájmu naprosté menšiny či vůbec nikoho z politiků, než v letech 2009 až 2013.

Graf 1: Kolik politiků se zajímá o to, co si myslí obyčejní lidé?¹

■ všichni ■ naprostá většina ■ spíše většina ■ spíše menšina ■ naprostá menšina ■ nikdo ■ neví

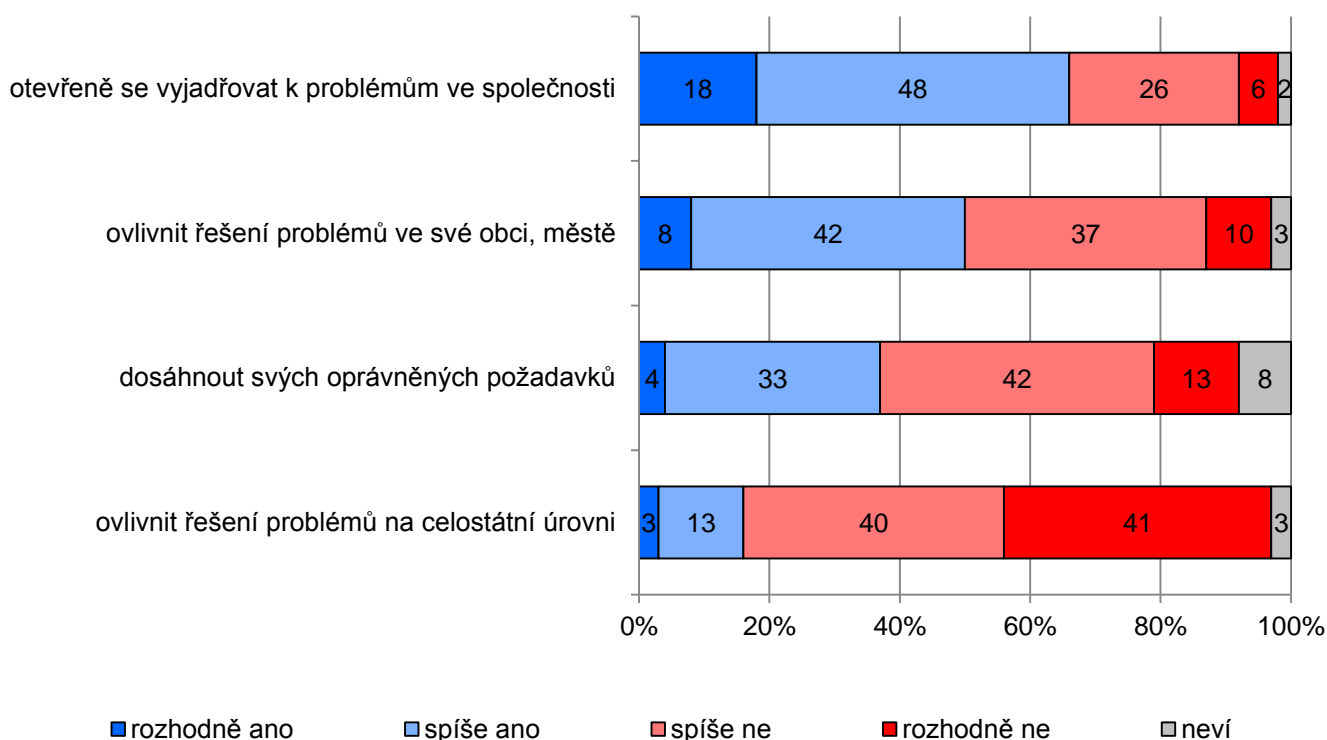
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 2. 2017, 1023 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Rozdíly v názorech na zájem politiků o mínění občanů se projevují nejvýrazněji v závislosti na tom, jaká je životní úroveň respondentovy domácnosti. Poněkud optimističtější na zájem politiků o mínění občanů pohlížejí lidé, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako dobrou. Oproti předchozímu roku se již neprojevily rozdíly v tom, zda se respondent na škále politické orientace hlásí k pravici, či k levici. Přesvědčení, že se o jejich názory nezajímá *nikdo* z politiků, je také častější u lidí, kteří rozhodně nechtějí přijít k volbám, kteří nejsou spokojeni s fungováním demokracie u nás a kteří si myslí, že pro lidi, jako jsou oni, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.

V únorovém šetření Centra pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i. bylo dále zjišťováno, jaké jsou podle občanů možnosti ovlivňovat veřejné dění (viz graf 2).

¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“ Varianty odpovědí: všichni, naprostá většina, spíše většina, spíše menšina, naprostá menšina, nikdo.

Graf 2: Možnost občanů ovlivňovat veřejnou sféru (v %)²

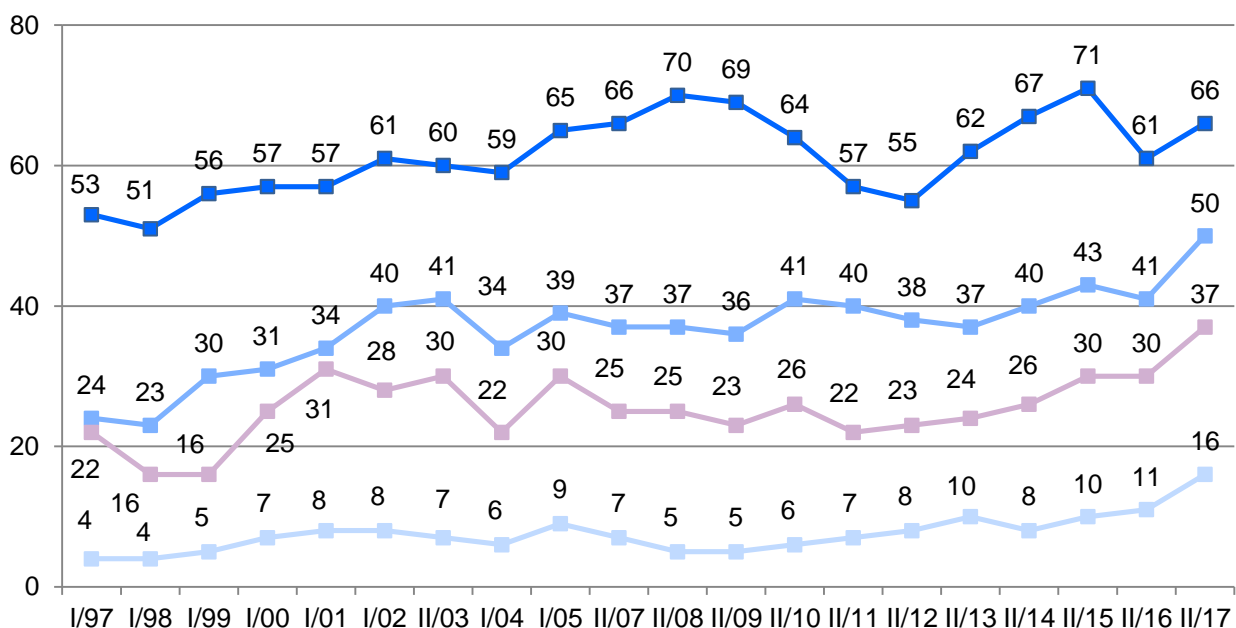
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 2. 2017, 1023 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výsledků je patrné, že nadpoloviční většina českých občanů (66 %) se ztotožňuje s názorem, že má možnost se otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti. Opačný názor zastává zhruba třetina respondentů (32 %). V případě řešení problémů ve své obci, městě si přesně polovina lidí (50 %) myslí, že má možnost ho ovlivnit. Oproti tomu necelá polovina respondentů (47 %) zastává názor, že tuto možnost nemá. V případě dalších dvou možností, jak ovlivnit veřejnou sféru, již více či méně převažoval podíl negativních odpovědí. 37 % českých občanů věří, že mají možnost dosáhnout svých oprávněných požadavků, na druhé straně 55 % lidí tomu nevěří. Pouze 16 % respondentů uvedlo, že podle svého názoru má možnost ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, oproti tomu osm z deseti občanů (81 %) má názor opačný, z toho zhruba 4 z 10 lidí (41 %) uvedli, že takovou možnost „rozhodně“ nemají.

Podrobnější analýza dále ukázala, že hodnocení možnosti ovlivňovat veřejnou sféru ve všech zkoumaných aspektech souvisí s hodnocením životní úrovně domácnosti respondenta, když ti, jejichž životní úroveň je dobrá, mají častěji pocit, že mohou veřejnou sféru ovlivnit. Lidé, kteří jsou spokojeni s fungováním demokracie v naší zemi, se častěji domnívají, že mohou ovlivňovat veřejnou sféru ve všech oblastech s výjimkou řešení problémů na celostátní úrovni. Názor, že se mohou otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti, pak častěji sdílí lidé s vyšším vzděláním a ti, kteří považují demokracii za nejlepší možný způsob vlády. Možnost ovlivnit řešení problémů ve své obci či městě kladněji hodnotí pravicově orientovaní občané. Poněkud skeptičtější se k možnosti ovlivňování veřejné sféry staví lidé starší 60 let, kteří si častěji myslí, že nemohou dosáhnout svých oprávněných požadavků.

² Znění otázky: „Řekli byste, že v dnešní době lidé, jako jste Vy, a) mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, b) mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě, c) mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, d) mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků.“ Varianty odpovědí: rozhodně ano; spíše ano; spíše ne; rozhodně ne.

Graf 3: Možnosti občanů ovlivňovat veřejnou sféru v časovém srovnání (v %)

- otevřeně se vyjadřovat k problémům společnosti
- ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě
- dosáhnout svých oprávněných požadavků
- ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V porovnání se situací z února loňského roku (viz graf 3) je zřetelný posun k pozitivnějšímu hodnocení ve všech zmíněných oblastech. Nejzřetelněji (o 9 procentních bodů) stoupl podíl těch, kteří si myslí, že mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci či městě. Dále o 7 procentních bodů narostl podíl lidí, kteří si myslí, že mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků. O 5 procentních bodů pak narostl podíl těch, kteří zastávají názor, že se mohou otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti, a také těch, kteří si myslí, že mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni. Kromě možnosti otevřeně se vyjadřovat k problémům společnosti se u všech ostatních jedná o vůbec nejpozitivnější hodnocení za celou dobu, kdy tuto otázku CVVM respondentům pokládá, tedy od roku 1997.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. 2. - 19. 2. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1023</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>255</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pd170314</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.53, PD.3</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. března 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Lucie Černá</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]